

USLOVI ZVANI-KOSOVO

Kriza na severu Kosova otvorila je u Srbiji pitanje – da li Evropska unija (EU) ima dvostruke aršine prema ovoj zemlji u odnosu na druge kada je u pitanju proces pristupanja EU? O tome je prvi javno progovorio uticajni zamenik predsednika vladajuće Demokratske stranke i gradonačelnik Beograda, **Dragan Đilas**. On je prozvao pojedine predstavnike EU da izazivaju "**veliki revolt**" kod većine građana Srbije, jer stalno "**dele lekcije**" i tretiraju Srbiju kao "**najgore đake u ovoj evropskoj školi**".

Đilas je odao priznanje EU jer Srbiju tera "da se menja nabolje", ali je istakao da se često od Srbije traži ono čega nema ni u samoj EU. "Godinama su nas ubeđivali da nikako ne smemo da se zadužimo više od 45 odsto našeg BDP, a u isto vreme mnoge zemlje članice EU, pa i SAD zaduživale su se duplo više od toga", primetio je Đilas. Kakvu god da je želeo da pošalje poruku ovom izjavom, gradonačelnik Beograda je javno rekao ono što većina građana misli.

U Srbiji postoji uverenje da Evropska unija traži od Beograda više nego od drugih zemalja i da se nastojanje naše vlade da zemlja postane članica EU koristi kako bi neke druge zemlje, članice EU, postigle neke druge ciljeve prevashodno kada je u pitanju status Kosova. U to veruju jednako političari i građani. Zato ne treba da nas čudi činjenica da u srpskoj javnosti opada podrška ulaska zemlje u Evropsku uniju.

Prema poslednjem istraživanju javnog mnjenja koje je radila vladina Kancelarija za pridruživanje EU, čiji su rezultati objavljeni u maju ove godine, samo 57 odsto građana bi glasalo za učlanjenje Srbije u EU. Prema istraživanju jedne ugledne srpske agencije za istraživanje javnog mnjenja taj broj je još manji – 55 odsto građana. Nikada se ranije nije dešavalo da procenat građana Srbije koji podržavaju učlanjenje u EU bude niži od 60 odsto, a samo pre godinu dana iznosio je oko 65 odsto. Ova istraživanja su rađena pre sukoba na severu Kosova i posete nemačke kancelarke **Angele Merker**, koja je u Beograd donela poruku Evropske unije u vezi sa nastavkom procesa integracije. Kako su oba događaja negativno primljena u srpskoj javnosti realno je da je danas procenat građana koji podržavaju evropske integracije Srbije, još niži.

"Evropski put" Srbije traje 11 godina. Učlanjenje zemlje u EU postavljeno je kao osnovni cilj zemlje odmah posle demokratskih promena koje su se desile u oktobru 2000. godine. Početak normalizacije odnosa Srbije (tada se Srbija nalazila zajedno sa Crnom Gorom u zajedničkoj državi pod imenom "Savezna republika Jugoslavija" skraćeno – SRJ) i EU desio se na samitu koji je novembra 2000. godine u Zagrebu okupio šefove država i vlada država članica Evropske unije i zapadnog Balkana.

Učesnici su usvojili Deklaraciju kojom se potvrđuje evropska perspektiva država zapadnog Balkana, ali i ističe da će **“napredak svake od država na putu ka EU zavisiti od individualnog napretka na ispunjavanju kriterijuma iz Kopenhagena i sprovođenju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, s posebnim osvrtom na odredbe o regionalnoj saradnji”**. Dakle, regionalna saradnja na kojoj danas insistira EU je duže od decenije jedan od najvažnijih uslova za evropske integracije kako Srbije, tako i svih zemalja zapadnog Balkana. U decembru 2000. godine, EU ukida carine na uvoz robe iz SRJ. Formirana je zajednička Konsultativna radna grupa SRJ - EU, čime je otvorena perspektiva zaključenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanja sa Evropskom unijom (SSP). Ova grupa je prestala sa radom u julu 2003. godine kada je ustanovljen **Unapređeni stalni dijalog** u okviru koga se odvijao politički i tehnički dijalog između SRJ i EU. U međuvremenu se SRJ, federacija Srbije i Crne Gore, transformisala u labavu konfederaciju Zajednica Srbije i Crne Gore (SCG) sa definisanim pravom Crne Gore na referendumu o nezavisnosti posle tri godine. EU u junu 2004. godine donosi odluku o evropskom partnerstvu za Srbiju i Crnu Goru, a u oktobru iste godine odluku o pristupu dvostrukog koloseka (*twin-track*) po kome će Crna Gora i Srbija zasebno pregovarati trgovinski deo SSP, a SCG kao država jedinstveno pregovarati politički deo SSP.

U aprilu 2005. godine SCG dobija pozitivnu ocenu o Izveštaju o spremnosti SCG za pregovore o zaključenju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa EU (Studiju izvodljivosti), a 10. oktobra 2005. godine zvanično su počeli pregovora Evropske unije i Srbije i Crne Gore o zaključenju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju koji predstavlja prvu stepenicu ka integraciju EU. Pregovori su vođeni do aprila 2006. godine, a očekivalo se da budu završeni do kraja godine potpisivanjem Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. Do toga nije došlo, jer su počeli problemi u odnosima Srbije i EU zbog „nepotpune saradnje“ sa Međunarodnim krivičnim tribunalom u Hagu (Haški tribunal). Evropska komisija je 3. maja 2006. godine otkazala treću tehničku rundu pregovora objavivši da će pregovori biti nastavljeni kada ova saradnja bude u potpunosti uspostavljena. Istog meseca su građani Crne Gore na referendumu izglasali nezavisnost koja je zvanično proglašena 3. juna. Zastoj u pregovorima Srbije i EU trajao je čak 13 meseci sve do juna 2007. godine kada je proseg nastavljen. Pregovori su uspešno završeni u septembru, a Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) bio je parafiran 7. novembra 2007. godine. “Parafiranje sporazuma” je institut koji je EU izmislila samo za Srbiju i to iz nužde. Naime, Holandija je insistirala da se Sporazum ne potpiše sve dok Srbija ne izruči Haškom tribunalu bivšeg komandanta Vojske bosanskih Srba **generalu Ratka Mladića**. Kako je većina drugih članica EU želela da potpiše Sporazum sa Srbijom, a to nije bilo moguće bez saglasnosti Holandije on je samo parafiran.

Pauza od 13 meseci od maja 2006. do juna 2007. godine pokazaće se fatalnim po proces evropskih integracija Srbije. Zbog tog zastoja, Srbija nije uspjela da dobije status kandidata za članstvo u EU pre početka 2008. godine, odnosno samoproglášenja nezavisnosti Kosova čime je bar u toj fazi mogla da izbegne pojavljivanje “kosovskog uslova” u procesu evrointegracija. Srbija nikako nije uspevala da ubedi Holandiju da činjenica da general Mladić nije u Hagu ne znači da zemlja ne saraduje sa Haškim tribunalom. Ruku na srce, Srbija sama to i nije mogla da učini. Na ovom slučaju se pokazalo da Srbija nema “zemlju advokata” koja bi štitila njene interese u EU. Sve zemlje koje su postale članice EU ili su u procesu pridruživanja imale su podršku neke od velikih “starih” članica EU poput Nemačke, Velike Britanije ili Francuske. Za Srbiju nije imao ko da priča sa Holandijom. Koliko je to važno Srbija je mogla da se uveri na primeru Hrvatske. I Hrvatskoj su u jednom trenutku zaustavljeni pregovori, jer nije uhapsila **generala Antu Gotovinu** optuženog za ratne zločine nad Srbima.

Međutim, za razliku od Srbije, Hrvatska je brzo obnovila pregovore i pored toga što general Gotovina u tom trenutku nije bio uhapšen. Hrvatska je kasnije uspešno završila pregovore i postaće članica EU 1. juna 2013. godine i pored toga što je Haški tribunal imao primedbe na skrivanje nekih vojnih dokumenata iz operacije “Oluja” i bez obzira na to što izbeglim Srbima nije omogućen povratak. Jednostavno, hrvatski advokat u EU bila je moćna Nemačka. Takvu zaštitu Srbija nema.

Činjenica je da u EU je vlada opšte pozitivno raspoloženje da Srbija treba da postane članica EU kada ispuni uslove, ali nikom nije posebno stalo do toga. Kako to izgleda kada je nekome u EU stalo moglo je da se vidi 29. aprila 2008. godine kada je Srbija u Luksemburgu potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju i Prelazni trgovinski sporazum (PTS). Ovom događaju je prethodilo samoproglášenje nezavisnosti Kosova 17. februara 2008. godine i priznanje ove nezavisnosti od strane 22 od 27 članica EU. Samoproglášenje nezavisnosti Kosova dovelo je političke nestabilnosti u Srbiji. Tadašnji premijer Srbije, **Vojislav Koštunica** (umereni nacionalista koji je lider stranke desnog centra – Demokratska stranka Srbije skraćeno DSS) zatražio je da Srbija prekine pregovore sa EU dok se ona ne izjasni da li je Kosovo deo Srbije ili ne. Predsednik Srbije **Boris Tadić** (demokratski političar i lider stranke levog centra – Demokratske stranke skraćeno DS) je odbio ovako radikalnu politiku i tražio umereniji pristup. Njihovo neslaganje je dovelo do pada zajedničke Vlade DS i DSS i vanrednih izbora. Na izborima je trijumfalno pobedila Demokratska stranka Borisa Tadića čija se koaliciona lista simbolično zvala “Za evropsku Srbiju”. EU je želela da u kampanji pošalje jasnu poruku građanima Srbije da je njihova evropska perspektiva izvesna, odnosno da pomogne demokratskim i proevropskim strankama. Čim se pojavio motiv nađen je način da se Holandija ubedi da promeni stav. Velika pobeda proevropskih snaga na majskim izborima 2008. godine u Srbiji dočekana je sa oduševljenjem u Briselu.

Ipak, nad procesom evropskih integracija Srbije nadvio se kosovski problem. U senci tog problema, Skupština Srbije je 9. septembra 2008. godine ratifikovala je Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) i Prelazni trgovinski sporazum koji je počela jednostrano da primenjuje od 1. februara 2009. godine. Zemlje članice EU su, 7. decembra, postigle sporazum o odmrzavanju Prelaznog trgovinskog sporazuma (PTS) sa Srbijom a građanima ove zemlje su 19. decembra iste godine ukinute vize za putovanje u zemlje EU. Ova godine je završena podnošenjem zvanične kandidature za članstvo u EU - 22. decembra 2009. godine. Naredna godina, 2010, je bila posebno uspešna za proces evropskih integracija Srbije. Prvo je 1. februara Prelazni trgovinski sporazum Srbije sa EU stupio na snagu da bi 14. juna Savet EU doneo odluku da se otpočne sa postupkom ratifikacije Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa Srbijom. Ministri spoljnih poslova zemalja članica EU doneli su 25. oktobra odluku da se Evropskoj komisiji prosledi zahtev Srbije za članstvo u EU kao i da se od nje zatraži da izradi mišljenje o kandidaturi Srbije.

Evropski komesar za proširenje Štefan File uručio je 24. novembra Srbiji Upitnik na osnovu kojeg će Evropska komisija oceniti spremnost zemlje da dobije status kandidata za članstvo u EU. Ovaj proces je nastavljen u 2011. godini u kojoj je 19. januara Evropski parlament ratifikovao je u Strazburu Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Evropske unije Srbije dok je 31. januara predsednik Vlade Srbije, Mirko Cvetković predao odgovore na Upitnik Evropske komisije. Srbija je 22. aprila odgovorila i na dodatna pitanja Evropske komisije. Srpska vlada sada očekuje da do

kraja ove godine dobije status kandidata za člana EU kao i da joj bude određen datum početka pregovora o pristupanju sa EU. Evropska unija u ovom trenutku nudi samo dobijanje statusa kandidata i to pod određenim uslovima.

Ove uslove formulisala je prilikom posete Beogradu 23. avgusta nemačka kancelarka **Angela Merker** rečima da se od Srbije očekuje napredak u direktnom dijalogu Beograda i Prištine, omogućavanje rada Euleksa (misije EU na Kosovu čiji je osnovni cilj uspostavljanje vladavine prava) i ukidanje paralelnih struktura vlast Srbije (organa vlasti koje kosovski Srbi sami biraju na osnovu Ustava i zakona Republike Srbije) u sredinama u kojima žive Srbi na Kosovu.

Nema sumnje da će novi uslovi EU koje je formulisala nemačka kancelarka izazvati dodatno ogorčenje srpske javnosti, posebno onog dela koji podržava učlanjenje Srbije u EU. Srbija je tokom ovog leta uspela da završi saradnju sa Haškim tribunalom jer su srpske vlasti uspele da uhapsu dva poslednje begunca – bivšeg vojnog komandanta bosanskih Srba generala **Ratka Mladića** i bivšeg političkog lidera Srba iz Hrvatske **Gorana Hadžića**. Ne treba zaboraviti da je još u leto 2008. godine uhapšen bivši politički lider bosanskih Srba **Radovana Karadžića**. Javnost u Srbiji je isuviše dugo bila fokusirana na problem saradnje sa Haškim tribunalom, kao osnovnu prepreku na putu ka EU. Jednostavno ni mediji, ni političari nisu kosovski problem isticali kao veliku prepreku na putu kao EU. U javnosti je širen optimizam da “**se od Srbije neće tražiti priznanje Kosova pre ulaska u EU**”.

Priznanje misije EULEX i početak tehničkih pregovora sa Prištinom uz posredovanje EU i SAD smatrani su dovoljnim koracima da "kosovski problem" ne ometa evropske integracije Srbije. Zato je kao "grom iz vedra neba" srpska javnost doživela nove uslove EU za nastavak evropskih integracija. Za većinu građana postavljanje novih uslova znači da će posle njihovih ispunjavanja na dnevni red doći neki drugi koji se tiču Sandžaka (oblast na zapadu Srbije naseljena pretežno muslimanima) ili Vojvodine (autonomna pokrajina na severu Srbije)

Ko je kriv za situaciju u kojoj se Srbija našla? Osnovni problem leži u nerazumevanju suštine evropskih integracija pre svega od političara, a potom posredno i od građana. Jednostavno rečeno, Srbija ne mora da postane članica Evropske unije. Članstvo u Uniji kao svoj cilj proklamovala je sama Srbija.

Prema tome, ako želite da postanete deo nekog društva potpuno je normalno da prihvatite uslove koje to društvo nameće, odnosno da se prilagodite. To ne razume srpska politička elita. To je najbolje definisala srpska istoričarka **Dubravka Stojanović** rečima – mi bi smo u EU ali pod našim uslovima. Kada srpska politička elita bude razumela ovu jednostavnu činjenicu moći će da donosi odluke u interesu građana.

Ako želi da postane članica EU, Srbija će morati da prihvati sva pravila koja se odnose na učlanjenje jedne zemlje u EU, da će se proces odvijati u rokovima koji su utvrđeni, i da razume da nema prečica na tom putu. Naravno, legitimna stvar Srbije je da donese odluku da li pod takvim uslovima želi da bude članica EU ili ne.

Političke elite u Srbiji ne razumeju da je proces učlanjavanja jedne zemlje pod kontrolom svake države članice pojedinačno, a na administracije iz Brisela koja ovaj proces samo usmarava. Kada Srbija bude počela pregovore sa EU moraće da razgovara o 35 poglavlja. Posle "zatvaranja" svakog poglavlja odnosno postignute saglasnosti između EU i Srbija svaka država članica se izjašnjava o postignutom dogovoru i uvek može da zaustavi dalje pregovore. Dakle, sudbina srpskog članstva u EU se nalazi u rukama 27 zemalja - članica. Moguće je da će neka zemlja koristiti tu poziciju da postigne neke druge ciljeve u odnosima sa Srbijom. Uostalom to je mogla da oseti Makedonija čiji je put u EU i NATO zaustavljen zbog sukoba sa Grčkom oko imena. Taj sukob, za većinu zemalja sveta izgleda neverovatan ali Makedonija nikako ne uspeva da ga reši i ne napreduje. Na sličan način je Hrvatska uslovljavana od strane EU da saraduje sa Haškim tribunalom, ali je bila ucenjivana od Slovenije zbog nerešenog teritorijalnog problema u Piranskom zalivu. U jednom trenutku, Hrvatska nije mogla da zatvori neka poglavlja u svojim pregovorima sa EU o članstvu dok sa Slovenijom nije pronađen kompromis oko Piranskog zaliva. O ultimatumu da bivši hrvatski premijer **Ivo Sanader** koji je bio povezan sa korupcijom napusti funkciju koji je iznela jedna moćna zemlja članica EU da ne govorimo. Slovenija je u procesu pristupanja EU imala probleme sa Italijom u vezi sa imovinom Italijana koji su proterani posle Drugog svetskog rata. Prema tome, posebni zahtevi koje Srbija dobija nisu ništa novo mada se mora priznati da ih Srbija ima više.

Ali Srbija je imala i više problema od drugih – saradnja sa Haškim tribunalom, nerešeni odnosi sa Crnom Gorom i problem sa Kosovom. Zašto bilo koga čudi da EU insistira da pre nego što postanete njen član – rešite svoje probleme. To je dobro razumeo srpski predsednik **Boris Tadić** kada je na zajedničkoj konferenciji za štampu rekao da **“Srbija ne namerava da uvozi probleme u EU”**.

Dakle, od svih novih članica se traži da reše svoje probleme, a razlika je samo u tome kako koja država te probleme rešava. Tu se vraćamo na priču o “zemlji – advokatu” odnosno moćnom zaštitniku u EU koji može sa ostalim zemljama članicama da priča u ime kandidata. Srbija ovakvu zaštitu nema. Sada se tek vidi koliko su bile dalekovidne odluke premijera Srbije Zorana Đinđića koji je ubijen u atentatu u martu 2003. godine da se Srbija veže za Nemačku kao i da se još tada pokrene pitanje trajnog rešenja kosovskog problema. “Ne rešimo li problem Kosova odmah taj problem će postati teg oko naših nogu koji će nas sprečavati da idemo dalje”, govorio je pokojni premijer Đinđić svojim saradnicima krajem 2002. godine. Uz rešavanje kosovskog problema i podršku Nemačke danas bi Srbija verovatno završavala pristupne pregovore sa EU i znala bi kada će postati članica EU.

Drugi zahtevi koje EU postavlja Srbiji kao uslov za članstvo istovetni su onima koje su dobijale druge zemlje. Ti zahtevi su izgradnja institucija i uspostavljanje praksi koje su zasnovane na principima vladavine prava, poštovanja ljudskih prava, demokratije i tržišne privrede, borbu protiv korupcije, borbu protiv monopola, efikasno pravosuđe, poštovanje zakona...

Ispunjavanjem ovih zahteva Srbija sebe priprema za život u evropskoj zajednici naroda.

Uređenje društva na ovaj način je u interesu same Srbije odnosno njenih građana bez obzira da li će zemlja postati članica EU ili ne. Ostaje utisak da se političke elite ne snalaze najbolje ni sa ovim zahtevima pa se često u javnosti neki potezi kao što je recimo borba protiv korupcije pravdaju “zahtevima EU”, a u nekim slučajevima se navodi da je “EU obaveštena” o merama koje se preduzimaju!? Takvo ponašanje iritira građane jer sankcionisanje nezakonitih postupaka treba da bude obaveza države nezavisno od EU.

U Srbiji se očekuje da EU nagradi saradnju Srbije sa Haškim tribunalom. Kao da se ne razume da je saradnja sa Haškim tribunalom zakonska obaveza Srbije na koju se obavezala kao članica Ujedinjenih nacija čiji je Tribunal sud. Dakle, EU smatra da je hapšenje osumnjičenih za ratne zločine koje potražuje obaveza Srbije. U mnogim zemljama EU se ne postavlja pitanje da li Srbija treba da bude nagrađena, nego zašto Srbija svoju obaveznu nije ispunila ranije? Završetak saradnje sa Hagom 11 godina posle demokratskih promena nameće još jedno pitanje. Zagovornici tvrde linije prema Srbiji u međunarodnoj zajednici mogu da tvrde da je pritisak EU na Srbiju i uslovljanje procesa evropskih integracija saradnjom sa Hagom doneo na kraju rezultat. Njihova procena je da sadašnja vlast u Srbiji ni po koju cenu ne može da žrtvuje evropske integracije te da je samim tim pritisak delotvoran.

Ako se prema njihovom shvatanju uspelo sa takvim pristupom u odnosu na Hag zašto nešto slično ne bi pokušali u vezi sa Kosovom?

Srpska politička elita mora da razmotri još jedno pitanje pre nego što donese odluku želi li da nastavi putem evropskih integracija ili ne. Pitanje glasi – ima li Srbija ekonomsku budućnost bez EU? Ili kako srpski narod kaže – koliko nas košta odluka koju ćemo da donesemo? Naravno da Srbija može da živi i preživi i ako nije članica EU ali pogledajmo šta kažu brojke.

EU je 2000. godine jednostrano ukinula carine na uvoz srpskih proizvoda i tako omogućila srpskim privrednicima pristupe najbogatijem pojedinačnom tržištu na svetu sa oko 500 miliona potrošača. Zahvaljujući tome, Srbija više puta povećala izvoz u EU. Danas se preko tri petine spoljnotrgovinske razmene Srbije odvija sa EU. Evropska unija je putem pomoći iz fonda CARDS odnosno IPA do sada Srbiji dodelila preko skoro dve milijarde evra bespovratne pomoći. Ova pomoć je najviše korišćena za obnovu energetskeg sistema, pre svega termoelektrana, puteva, mostova i bolnica i škola.

Srbija više sebi ne može da dozvoli da plaća ekonomsku cenu loših političkih odluka ili nerešavanja problema na vreme. Trenutna blokada izvoza srpske robe na Kosovu koja srpsku privredu košta oko 400 miliona dolara godišnje je upravo loš primer kada ekonomija trpi zbog političkih odluka.

Srpska politička elita će morati da prilikom donošenja odluke o nastavku ili prekidu evrointegracija da odgovori na pitanje šta je u interesu građana Srbije. Članstvo u EU donosi ne samo da postajemo deo najbogatijeg tržišta, da ćemo moći da koristimo nekoliko

milijardi evra pomoći iz predpristupnih fondova, da ćemo iz povoljnih dugoročnih kredita Evropske investicione banke moći da gradimo infrastrukturu, već i pojačanje konkurencije na domaćem tržištu, ograničavanje moći lokalnih monopola, što vodi ka nižim cenama roba i usluga. U takvim uslovima se sužava se prostor korupciji delom zbog brzog ekonomskog rasta, ali i zbog snažne i efikasne antikorupcijske politike EU. Građani Srbije će moći da se obrazuju i rade širom Evrope, a ekonomski standard će rasti kako se zemlja bude približavala standardu razvijenih zemalja. Da li će Srbija bez EU moći da dostigne standarde koji postoje u oblasti socijalne politike u EU? U razvijenim zemljama EU troši se i do četvrtine nacionalnog bruto proizvoda za socijalnu potrošnju, a programi obuhvataju celokupno stanovništvo. Rezultati se ogledaju u visokom životnom veku što je indikator razvijenosti socijalne politike u jednoj zemlji. U većini zemalja EU životni vek je preko 80 godina (82 godina za žene i 75 za muškarce) što govori o kvalitetu svakodnevnog života, zdravstvenoj prevenciji i uopšte razvijenim programima zdravstvene zaštite. U Srbiji je životni vek pet godina kraći - 75 godina za žene i 70 godina za muškarce.

Da li je Evropskoj uniji potrebna Srbija u članstvu? Deklarativno da, ali da li sve zemlje – članice imaju isti stav prema srpskom članstvu? Činjenica je da trajnog mira na zapadnom Balkanu neće biti dok ovaj region ne bude integrisan u EU. Najveća i najznačajnija zemlja zapadnog Balkana je Srbija. Ona sa Hrvatskom na Balkanu predstavlja osovinu ili rata, ili mira na sličan način na koji su to Nemačka i Francuska u EU.

Jasno je da EU ne može trajno da reši problem Kosova bez Srbije u svom članstvu. Mogućnost da Srbija odustane od evropskih integracija nije samo problem za Srbiju i zapadni Balkan već i za EU.

Kako će tu tom slučaju EU rešiti problem sa pet članica koje nisu priznale nezavisnost Kosova?

Da li će Kosovo ikada postati članica Ujedinjenih nacija kao i brojnih drugih međunarodnih organizacija? Da li će Srbija priznavati kosovska dokumenta? Dakle, nema potpune integracije Kosova u međunarodnu zajednicu bez Srbije u EU. Upravo zato, Srbiji treba da se da jasna ponuda – šta EU od nje očekuje a šta zauzvrat Srbija može da dobije od EU. Vreme je da se sa Srbijom zaigra otvorenih karata.

Sve što se dešava najviše štete može da nanese vladajućoj koaliciji. Ona je pobedila na izborima tako što je građanima ponudila evropske integracije. Izbori se približavaju, a ekonomskih rezultata nema, najviše zbog ekonomske krize ali to građane Srbije kao i one u drugim zemljama ne interesuje. Dakle, oстане li vladajuća koalicija bez opipljivog rezultata u evropskim integracijama malo šta će moći da ponudi biračima. S druge strane, bude li ispunila ono što EU od nje traži neminovno će se naći u sukobu sa radikalnim liderima kosovskih Srba na severu Kosova koji će vlast optužiti za izdaju.

To ne želi nijedna vlast u predizbornoj kampanji. Tek sada se vidi kakva je greška bila što Beograd nije tokom krize na Kosovu u rešavanje problema uključio i umerene lidere kosovskih Srba iz enklava na Kosovu koji bi sada mogli da budu podrška za mere koje će se preduzimati.

Paradoksalno zvuči ali kada je sadašnja vladajuća koalicija okupljena oko Demokratske stranke (DS) predsednika Tadića pobedila na izborima 2008. godine biračko telo u Srbiji se podelilo po pitanju za i protiv EU. Pobjeda je bila ubedljiva ali preko 40 odsto građana Srbije je tada glasalo za stranke koje su protiv EU. Nedugo zatim, raspala se najveća opoziona stranka Srpska radikalna stranka (SRS) a njeno mesto je zauzela Srpska napredna stranka (SNS) koja je podržala ulazak Srbije u EU. Dakle, četiri godine kasnije preko osamdeset odsto parlamentarnih stranaka u Srbiji podržava ulazak zemlje u EU uključujući i glavnu opozicionu stranku. Paradoksalno je da zemlja u kojoj je postignut takav politički konsenzus oko učlanjenja u EU ima takve probleme u tom procesu. S druge strane, možda je upravo to razlog što su uslovi tako oštri. U EU je svima jasno da kakvi god da budu rezultati narednih izbora bitnijih promena u odnosu zemlje prema EU neće biti.

Pred srpskom političkom elitom su teške odluke. Ako ima nečeg dobrog u onome što je nemačka kancelarka rekla u Beogradu to je da Srbija kao i čitava javnost znaju na čemu su. Sa hladnom nemačkom preciznošću kancelarka Merkel je rekla da EU želi Srbiju u EU i tačno navela pod kojim uslovima će se to desiti. Sada je na Srbiji da donese odluku – da li želi da pod tim uslovima postane članica EU ili ne. Obe odluke su legitimne. Vreme je da se pred građane izade sa jasnim odlukama.

Vreme je da te odluke donose sami političari jer su zbog toga birani. Skrivanje iza naroda je bežanje od odgovornosti. Kancelarka Merkel nam je pomogla da vreme demogagije prođe i to na samom početku kampanje. Sada će svi morati da ponude jasna rešenja u kojima neće moći svi pomalo da budu zadovoljni.
